

Ord. Prof. Dr. Sedat ALP*

Sedat Alp 1913 yılında Selânik civarında Karaferye'de doğdu. İlkokulu Akhisar'da bitirdi. Lise öğrenimini İstanbul'da yaptı. 1932 yılında Atatürk'ün açtığı bir yarışma imtihanını kazanarak devlet tarafından yurt dışına öğrenime gönderildi.

Almanya'da Leipzig ve Berlin Üniversitelerinde Eski Çağ Tarihi, Hititoloji, Eski Anadolu Dilleri ve Kültürleri, Sumeroloji ve Akadistik ve Arkeoloji öğrenimi yaptı. 1940 yılında doktora imtihanını vererek yurda döndü. 1941 yılında Ankara'da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Hititoloji asistanlığına, aynı yılda Doçentlik imtihanını vererek Hititoloji Doçentliğine tayin edildi. 1941-1944 yıllarında üç buçuk yıl süre ile askerlik hizmeti yaptıktan sonra Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde

Hititoloji Doçenti olarak yeniden göreve başladı. 1949 yılında Hititoloji Profesörlüğüne, 1959 yılında Hititoloji Ord. Profesörlüğüne seçildi. 1956-58 yıllarında Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin Dekanlığını yaptı.

1953 yılında Federal Almanya'da Münster Üniversitesinde misafir Profesör olarak ders verdi.

1959 yılında Londra'da Victoria and Albert Museum'da konferans verdi.

1967 yılında Roma'da toplanan Uluslararası Mikenoloji kongresine şeref konuğu olarak katıldı.

1969 yılında Alman Arkeoloji Enstitüsünün davetlisi olarak Berlin Üniversitesinde, 1975, 1977-78 yıllarında yine Berlin, Hamburg, Bochum, Giessen, Würzburg, Bonn ve Tübingen Üniversitelerinde konferanslar verdi.

1977 yılında Japan Foundation ve Waseda Üniversitesinin davetlisi olarak Tokyo'da konferans verdi.

Münih Üniversitesinde 1979 yılında misafir Profesör olarak ders verdi ve aynı yıl Çekoslovakya'da Prag Üniversitesine, İsviçre'de Bern ve Zürich Üniversitelerine, 1980 yılında Paris'te Collège de France'a ve İtalya'da Pavia Üniversitesine davet edilerek konferanslar verdi.

İstanbul Alman Arkeoloji Enstitüsünde davetli olarak bir kaç kez konferans verdi.

1958/1959'da bir yıl süre ile Londra'da, yine 1959'da üç ay süre ile Paris'te, 1969'da bir yıl süre ile Berlin'de, 1978'de iki ay süre ile Federal Almanya'da Marburg'ta davetli olarak, 1981/82'de dört ay süre ile Mainz'ta Bilimler Akademisinin davetlisi olarak araştırma yaptı.

Sedat Alp, Türk Tarih Kurumu üyeliğine 1946 yılında seçildi. Türk Tarih Kurumunda Asbaşkanı ya da Genel Sekreter olarak uzun yıllar görev yaptı. Genel Sekreter olarak 7., 8. ve 9. Türk Tarih Kongrelerini organize etti. Sunduğu bildirimlerle Kongrelerin bilimsel çalışmalarına katıldı.

1982 yılında Türk Tarih Kurumu Başkanlığına seçildi.

Sedat Alp, yurd içinde ve yurd dışında bir çok bilim kuruluşunun üyesidir.

1953 yılında Alman Arkeoloji Enstitüsünün muhabir üyeliğine, 1956 yılında aynı Enstitünün aslı üyeliğine ve 1979 yılında Mainz Bilimler Akademisi üyeliğine seçildi. Sedat Alp Mainz Bilimler Akademisine seçilen iki Türk bilim adamından biridir.

Sedat Alp, Uluslararası Akademiler Birliği toplantılarında Türk Tarih Kurumunu iki kez temsil etti.

1957 yılında İtalyan Cumhurbaşkanının nişanı ile, 1972 yılında Federal Almanya Cumhurbaşkanının en yüksek liyakat nişanı ile onurlandırıldı.

Sedat Alp, yurt içinde ve dışında Avrupa'da ve Amerika'da bir çok Kongrelere orijinal bildiriler sunarak katıldı.

Sedat Alp'in yurt içinde ve yurt dışında Türkçe, Almanca, İngilizce ve Fransızca dillerinde bir çok araştırması yayınlanmıştır.

Sedat Alp ilk Türk Hititoloğu'dur ve Hititoloji'nin çeşitli dallarında uluslararası literatürde kabul edilmiş ve site edilmiş bir çok keşif ve buluşları vardır. Eser ve makaleleri yüzlerce kez site edilmiştir.

Sedat Alp'in en önemli keşifleri arasında Boğazköy'den sonra en çok çivi yazılı tablet bulunan Maşat-Höyük'ün metinlerdeki adının Tapika olduğunun saptanması bulunmaktadır. Bu husus Prof. Dr. Wolfgang Röllig'in Die Welt des Orients mecmuasının 10. cildinin (1979) 92. sahifesinde yayınlanan aşağıdaki satırları ile de teyid edilmiştir:

Richtigstellung zu "Répertoire Géographique des Textes Cuneiformes" Bd. 6, 402.

In RGTC6 "Die Orts-und Gewässernamen der hethitischen Texte" ist auf S. 402 die Identifizierung von Tapika mit Maşat Hüyük aufgeführt. Diese Bestimmung der Ortslage stammt nicht von G.F. del Monte, sondern geht auf Prof. Dr. Sedat Alp, Ankara, zurück, der sie anlässlich eines Vortrages im Februar 1978 in Tübingen begründete. Sie ist inzwischen auch mit Belegen publiziert: Sedat Alp, Maşat-Höyük'te keşfedilen hitit tabletlerinin ışığı altında yukarı Yeşil Irmak bölgesinin coğrafyası hakkında. Belleten XLI, Nr. 164 (1977) 637ff. und: Sedat Alp, Remarques sur la géographie de la région du haut Yeşil-Irmak d'après les tablettes hittites de Maşat-Höyük. Florilegium Anatolicum. Mélanges offerts à Emmanuel Laroche (1979) 29ff.

Der Herausgeber, der allein die kurz vor dem Druck erfolgte Einsetzung der Identifizierung zu verantworten hat, weist mit Nachdruck auf diese Urheberchaft hin.

Wolfgang Röllig

YAYINLANMIŞ ESER VE MAKALELERİ

- Untersuchungen zu den Beamtennamen im Hethitischen Festzeremoniell, Leipzig 1940.
- Kumarbi Efsanesi (Almanca'dan Tercüme), T.T.K. Yayınları: Dizi-VII, No: 11. Ankara 1945.
- Hitit Kanunları Hakkında, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi Cilt 5, Sayı 5, 1947, s. 465-482.
- Şırzı'da bulunan Hitit Hiyeroglif kitabesi, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi V 2, 1947, s.147-151. (Prof. H.G. Güterbock ile birlikte)
- The Hittite Hieroglyphic Inscription of Şırzı, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi V 2, 1947, s. 153-158. (Prof. H.G. Güterbock ile birlikte)

- 6) Hitit Kıralları IV. (?) Tuthaliya'nın Askerî Fermanı, Belleten XI, sayı 43, 1947, s.383-414.
- Military Instructions of the Hittite King Tuthaliya IV (?). Belleten XI, sayı 43, 1947 s. 403-414.
- La désignation du Lituus eii Hittite, Journal of Cuneiform Studies, I, 1947, s.164-175.
- Hitit Metinlerinde GIŠkalmuš "Lituus" ve HUB.BI "küpe", Belleten XII, Sayı 46, 1948, s. 301-319.
- GIS kalmuš"Lituus" and HUB. BI "Earring in the Hittite Textes, Belleten XII, sayı 46, 1948, s. 320-324.
- Sosyal sınıf NAM.RA'lar ve Ideogram'ın Hititçe Karşılığı. Belleten XIII, sayı 50, 1949, s.245-270.
- Die Soziale Klasse der NAM.RA-Leute und ihre hethitische Bezeichnung, Jahrbuch für Kleinasiatische Forschung I, 1950-51, s.113-135.
- Bemerkungen zu den Hieroglyphen des Hethitischen Monuments von Imamkulu, Symbolae Hrozný I, Archiv Orientalni XVIII, 1950, s. 1-8.
- Hitit hiyeroglif mühür ve kitabelerindeki bazı şahıs adlarının okunuşları hakkında, Ankara 1950.
- Zur Lesung von manchen Personennamen auf den hieroglyphenhethitischen Siegeln und Inschriften. Ankara 1950.
- Hitit Devletinin İç bünyesi, IV. Türk Tarih Kongresi, Ankara 1952, s.38-45.
- Hititler Hakkında yeni bir kitap münasebetiyle, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi X, 1952, s. 241-248.
- On the Occasion of a new book concerning the Hittites. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi X, 1952, s.249-256.
- The N (N)-formations in the Hittite Language, Belleten 18, sayı 72, 1954, s.449-467.
- Die Lage von Šamuha, Anatolia (Anadolu) I, 1956, s. 77-80.
- Zu den Körperteilnamen im Hethitischen, Anatolia (Anadolu) II, 1957 s.1-48
- Amasya civarında Zara Bucağında bulunan Hitit heykeli ile diğer Hitit eserleri, Anatolia (Anadolu) VI, 1961/1962, s. 191-216.
- Eine hethitische Bronzestatue und andere Funde aus Zara bei Amasya, Anatolia (Anadolu) VI, 1961/1962, s. 217-243.
- Kaniš=Aniša = Niša, Erken Hitit Çağının bir Başkenti, Belleten 27, sayı 107, 1963, s. 366-376.
- Kaniš =Aniša = Niša Eine Hauptstadt der frühhethitischen Periode, Belleten 27, sayı 107, 1963, s. 376-386.
- Eski Anadolu yazısının Menşeleri, Atatürk Konferansları. Ankara 1964, s. 57-70.
- Güney-Batı Anadolu'da Bulunan Erken Bronz Çağına Ait Mermer İdol'lar, Belleten 29, Sayı 113, 1965, s. 3-8.
- Frühbronzezeitliche Marmoridole aus Südwestanatolien, Belleten 29, Sayı 113, 1965, s.9-14.
- "Anadolu'da" bulunan M.Ö. İkinci Bin Yılına ait altından bir yüz maskesi, Belleten 29, sayı 113, 1965, s. 15-18.
- Eine goldene Gesichtsmaske vom zweiten Vorchristlichen Jahrtausend aus "Anatolien", Belleten 29, Sayı 113, 1965, s. 19-23.
- Libasyon Kapları "Gaga Ağızlı Desti" ile "Kol Biçimli Alet ve Hitit Metinlerindeki Karşılıkları, Belleten 31, Sayı 124, 1967, s. 513-530.
- Die Libationsgefäße "Schnabelkanne" und "Armförmiges Gerât" und Ihre Hethitischen Bezeichnungen, Belleten 31, Sayı 124, 1967, s. 531-549.
- Zylinder-und Stempelsiegel aus Karahöyük bei Konya, Ankara 1968. T.T.K. Yayınları: Dizi-V, No. 26, XVI + 310 s. 276 Abbildungen im Texte, 254 Tafeln.
- Ein hethitisches Stempelsiegel aus der Umgebung von Afyonkarahisar und ein Knopfsiegel aus Yazırhöyük bei Nevşehir, Festschrift P. Meriggi, 1970, s. 1-6.
- Konya Civarında Karahöyük'te bulunan Silindir ve Damga Mühürleri 1972, T.T.K. Yayınları: Dizi, V, no. 31 XVI + 296 s. metin içinde 276 desen, dışında 254 levha.

- Hitit Hieroglif yazısında şimdiye kadar anlamı bilinmeyen bir ünvan, VII. Türk Tarih Kongresi I. Cilt, 1972, s.98-102.
- Eine weitere Hieroglypheninschrift aus Emirgazi und ein Rollsiegel mit Hieroglyphenlegenden aus dem Gebiet von Adiyaman, südöstlich von Malatya, Festschrift Heinrich Otten, 1973 s. 11-15, 1975.
- Iřtar auf dem Karahöyük, Mansel'e Armağan, 1974, s.703-707.
- Eine neue hieroglyphenhethitische Inschrift der Gruppe Kızıldağ-Karadağ aus der Nähe von Aksaray und die früher publizierte Inschriften derselben Gruppe, Anatolian Studies Presented to Hans Gustav Güterbock on the Occasion of his 65th Birthday, 1974, s. 17-27.
- Eski Önasya'da Siyasal İlişkilerden Bölümler, Cumhuriyetin 50. Yıldönümü Anma Kitabı. S. 425-436, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayın No. 239, 1974.
- Die Hethiter in Anatolien, Das Parlament 1976, Türkiye Özel Sayısı.
- Maşat Höyük'te keşfedilen Hitit Tabletlerinin Işığı altında Yukarı Yeşil Irmak bölgesinin Coğrafyası Hakkında, Belleten 41, sayı 164, 1977. s. 637-647.
- Hitit Kenti Hanhana'nın Yeri, Belleten 4I, sayı 164, 1977, s. 649-652.
- Remarques sur la géographie de la région du Haut-Yeřilirmak d'après les tablettes hittites de Maşat-Höyük, Florilegium Anatolicum, Mélanges offerts à Emmanuel Laroche, Paris, 1979 s.29-35.
- Die Lage der Kultstadt Hanhana, Festschrift Elmar Edel, Bamberg 1979, s. 13-16. Hitit Dilinde "Saray" sözünün karşılığı, Belleten 43, sayı 170, 1979, s. 273-280.
- Das hethitische Wort für "Palast", Studia Mediterranea I, Piero Meriggi dicata I, 1979, s. 17-25.
- Maşat Höyük'te keşfedilen çivi yazılı Hitit Tabletleri, VIII. Türk Tarih Kongresi I. cilt, 1979, s. 165-196.
- Die hethitischen Tontafelentdeckungen auf dem Maşat-Höyük, Belleten 44, sayı 173, 1980, s. 254-59. Eski Anadolu'da yazı, Harf Devriminin 50. Yılı Sempozyumu s. 19-22, Türk Tarih Kurumu Yayınları XVI. Dizi, sayı 4I, 1981.
- Hititlerin dinsel törenlerinde kullanılan temizlik maddesi tuhueşsar üzerinde bir inceleme, Belleten 46, sayı 182, s. 247-254.
- Beiträge zur Erforschung des hethitischen Tempels, Kultanlagen im Lichte der Keilschrifttexte, Ankara 1983. T.T.K. Yayınları: Dizi - VI, No. 23 XXXIV + 382 s., metin dışı 1-13 fotoğraf ve desen.
- Zum Wesen der kultischen Reinigungssubstanz tuhueřsar, Festschrift A. Kammenhuber.
- Die Lage der hethitischen Kultstadt Karahna, Festschrift Kurt Bittel

Tanııtma ve Eleřtirileri:

- H. Bozkurt - M. Çığ - H.G. Güterbock, İstanbul Arkeoloji Müzelerinde Boğazköy Tabletlerinden Seçme Metinler, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi II, Sayı 5, 1944, s. 789-794.
- E. Neufeld, The Hittite Laws, Journal of Cuneiform Studies VI, 1952, s.93-98.
- B. Rosenkranz, Beiträge zur Erforschung des Luwischen, Bibliotheca Orientalis XI, 1954, s.208-209.
- Th. Beran, Die hethitische Glyptik von Boğazköy I, Orientalistische Literaturzeitung 66, 1971, s. 362-364.

* **Kaynak:** Türk Tarih Kurumu: Kuruluş Amacı ve Çalışmaları / Fahri Çoker.- Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1983.- (Türk Tarih Kurumu Yayınları XVI.Dizi-Sa. 48)